

ACC. NR. 147

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Gustav Larsson
Härad: INLAND^s Adress: Vena
Socken: Ytterby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1922-23 Född år _____ i _____

Uppteckningen rör

Jätten i Aleklätten.

L.

Den isärryckta ön

L.

Fiolberget

L.

ACC. NR. 147 s.1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Bohuslän Upptecknat av: Larsson, Gustav

Härad: Adress: Vena, Ytterby sn

Socken: Ytterby Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Jätten i Aleklätten.

Jätten i Aleklätten.

I närheten av Kungälv ligger ett högt berg, Aleklätten, med en grotta. I denna grotta bodde för några hundra år sedan en stor jätte, som var mycket fruktad. En kväll skulle en dräng från trakten gå ut och se efter sin husbondes kor. Han gick helt nära grottans öppning. Då han såg, att grottan var upplyst, ville han undersöka den bättre. Framkommen till öppningen fick han se jätten, som just skulle gå in. Drängen hälsade, och jätten hälsade tillbaka. Jätten blev mycket glad över att ha träffat en människa, som inte var rädd för honom. Han bad därför drängen att följa med in. Utan tvekan följde drängen med jätten in i grottan. När drängen skulle gå bad jätten honom att gå till hans bror, som bodde i Dowre fjäll i Norge och fråga, hur det stod till med honom. Det lovade drängen att göra. Då han kom tillbaka, gick han till jätten i Aleklätten och hälsade från hans bror i Dowre fjäll. Jätten, som blev glad, lovade drängen en stor belöning. Han gick efter två skrin, av vilka drängen fick välja, vilket han ville. Det ena skrinet var vackert förgyllt, men det andra var dåligt och gammalt. Drängen valde det sistnämnda, som var fyllt med guld. Jätten, som trodde, att drängen skulle valt det vackraste skrinet, blev förargad och i sin förtrytsamhet kastade han sitt spjut efter drängen. Men denne vek åt sidan och räddade sig med sitt guldskrin.

Den isärryckta ön.

I skärgården ligger utanför Norums socken tre holmar: Storholmen, Mellanholmen och Lindholmen. Dessa ha en gång varit för-enade till en ö, som enligt folktron på ett egendomligt sätt blivit sönderdelad.

För några hundra år sedan bodde en jättefamilj i Glommen, ett berg i Norum, som ligger norr om nämnda holmar. Söder om holmarna ligger i Jörlanda socken ett berg, som kallas Valberg, och där bodde också en jättefamilj. Båda jättefamiljerna ville äga den mellanliggande ön. För att få äganderätt till ön beslöto jättarna i Glommen att draga den närmare sitt hem. Därför spände de en troll-oxe för ön i dess norra ände. Då jättarna i Valberg sågo det, spände de för en trollhäst i södra ändan av ön. När så dragarna prövade sin styrka emot varandra brast ön sönder i tre holmar.

147

Fiolberget.

På ön Tjörn ligger ett berg, som kallas Fiolberget. Det ligger på öns södra del och har, enligt den gamla folktron, fått sitt namn på följande sätt. På Tjörn levde, för mycket längesen, en arbetar-familj under dåliga omständigheter. Far i huset var skomakare och spelman. Den senare sysslan inbringade föga till familjens uppe-hälle. Sent en kväll höll gumman på att gråla på gubben, då det plötsligt knackade på dörren. Gumman öppnade, och en främling trädde

v. s.

in och bad att få lagat ett par skor. Mot löfte om god betalning åtog gubben sig arbetet.

Dagen efter började skomakaren att laga skorna, utan att veta vem den främmande var, som varit där dagen förut. Men när han hade fått den ändra skon färdig, var den första lika söndrig som förut. Skomakaren höll på att arbeta med de förargliga skorna i flera dagar, tills den främmande kom för att hämta sina skor. "Det måste vara trolltyg", sade skomakaren. "Jag har arbetat i flera dagar på dessa skor och gjort slut på allt mitt material, men ändå äro skorna lika trasiga. Jag tror, att jag fått själva den lede att göra med." Den främmande log hånfullt och sade: "Ja, just så är det". Skomakaren tyckte emellertid honom ej vara så ful och led, som han hade föreställt sig. De kommo i ett livligt samtal, och innan den lede gick, hade de kommit överens om en sak. Den lede lovade, att det aldrig skulle saknas pengar i skomakarens hem, om han blott finge komma och hämta skomakaren efter tjugofem år.

Tiden gick, och den förr så fattiga skomakarfamiljen levde i överflöd. Men då det led mot slutet av de tjugofem åren, började skomakaren att bliva ängslig. En dag då han satt och gned på sin fiol, kom den lede nedfarande igenom skorstenen. Skomakaren började att spela på en psalm. Men eftersom han inte var vidare hemma i psalmspelning kom han snart in på en vals. Då var tiden inne för den lede. Han grep den stackars skomakaren, vilken var tvungen att följa med. Fiolen ville han ha med sig, men eftersom han hade spelat psalmer på den, kunde den ej få följa med. Skomakaren kastade den därför ifrån sig. Fiolen föll ned på ett berg, och i berget kan man ännu se den håla, som folket trott vara en följd av fiolens hårda stöt mot berget. Och ännu i dag kallas berget allmänt för Fiolberget.

144

Jätten i Aleklätten.

I närheten av Kungälv ligger ett högt berg, Aleklätten, med en grotta. I denna grotta bodde för några hundra år sedan en stor jätte, som var mycket fruktad. En kväll skulle en dräng från trakten gå ut och se efter sin husbonde:s kor. Han gick helt nära grottans öppning. Då han såg, att grottan var upplyst, ville han undersöka den bättre. Framkommen till öppningen fick han se jätten. Jätten blev mycket glad över att ha träffat en människa, som inte var rädd för honom. Han bad därför drängen att följa med in. Utan tvekan följde drängen med jätten in i grottan. När drängen skulle gå, bad jätten honom gå till hans bror, som bodde i Dowre fjäll i Norge och fråga, hur det stod till med honom. Det lovade drängen att göra. Då han kom tillbaka, gick han till jätten i Aleklätten och hälsade från hans bror i Dowre

147

fjäll. Jätten, som blev glad, lovade drängen en stor belöning. Han gick efter två skrin, av vilka drängen fick välja vilket han ville. Det ena skrinet var vackert förgyllt, men det andra var dåligt och gammalt. Drängen valde det sistnämnda, som var fyllt med guld. Jätten, som trodde, att drängen skulle valt det vackraste skrinet, blev förargad och i sin förtrytsamhet kastade han sitt spjut efter drängen. Men denne vek åt sidan och räddade sig med sitt guldskrin.